

Sosyal Problem Çözme Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sosyal Problem Çözme Envanteri*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30762>

Özet

Sosyal Problem Çözme Envanteri (SPÇE), bireylerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları sosyal ve kişisel problemleri çözme yeteneklerini, tutumlarını ve bilişsel süreçlerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu özel giriş, orijinal ölçeğin revize edilmiş formunun **Türkçe'ye uyarlanması** çalışmasına odaklanmaktadır. Uyarlama süreci, ölçeğin kültürel bağlamda geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamak için titizlikle yürütülmüştür. SPÇE, problem çözme becerilerinin değerlendirilmesinde ve bu becerileri geliştirmeye yönelik eğitim programlarının etkinliğinin ölçülmesinde kritik bir rol oynamaktadır.

Söz konusu uyarlama çalışması, Türkiye'deki akademik araştırmacılar ve klinisyenler için, bireylerin sosyal zorluklarla başa çıkma stratejilerini ve eğilimlerini standardize edilmiş bir yöntemle inceleme imkanı sunmaktadır. Ölçek, genellikle hem olumlu hem de olumsuz problem çözme yönelimlerini ve stilini ölçen çok boyutlu bir yapıya sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Problem Çözme Envanteri, SPÇE, Problem Çözme Becerileri, Psikometri, Uyarlama, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi.

Yazarlar

Uyarlama Yazarı: **Sevil Dora**.

Amaç

Sosyal Problem Çözme Envanteri'nin temel amacı, bireylerin **sosyal problem çözme** yeteneklerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmektir. Bu envanter, bireylerin sorunlara karşı sergiledikleri genel yaklaşım (olumlu veya olumsuz yönelim) ve bu sorunları çözmek için kullandıkları spesifik stratejileri (rasyonel, dürtüsel/dikkatsiz veya kaçınmacı) belirlemeyi hedefler.

Türkçe'ye uyarlama çalışmasının spesifik amacı ise, orijinal İngilizce formdaki ölçeğin psikometrik özelliklerini Türk kültürü ve dili bağlamına taşıyarak, yerel araştırmalarda güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olarak kullanılabirliğini sağlamaktır. Bu sayede, Türkiye'deki psikoloji ve eğitim alanlarında sosyal problem çözme becerileri üzerine derinlemesine araştırmalar yapılabilmesi amaçlanmıştır.

Yapı

Sosyal Problem Çözme Envanteri, bireyin problem çözme sürecini oluşturan hem bilişsel hem de

duygusal bileşenleri ölçen çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Ölçek genellikle iki ana bileşene ayrılır: **Problem Yönelimi** (bireyin probleme yaklaşımını içeren motivasyonel ve duygusal tepkiler) ve **Problem Çözme Stilleri** (bireyin problemi çözmek için fiilen kullandığı davranışsal ve bilişsel stratejiler).

Bu yapı, tipik olarak, Olumlu Problem Yönelimi, Olumsuz Problem Yönelimi, Rasyonel Problem Çözme Stili, Dürtüsel/Dikkatsiz Çözüm Stili ve Kaçınmacı Çözüm Stili olmak üzere beş temel boyutu kapsar. Bu alt boyutlar, bireyin sosyal zorluklar karşısındaki adaptif ve maladaptif tepkilerini detaylıca analiz etme imkanı sunarak, klinik müdahaleler için değerli bilgiler sağlar.

Geçerlik

Uyarlama çalışmasına ait spesifik geçerlik bilgileri (kapsam geçerliği, yapı geçerliği, ölçüt bağımlı geçerlik vb.) bu kaynak metinde yer almamaktadır. Ancak, bir psikolojik ölçeğin geçerliği, onun ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne kadar doğru ve anlamlı bir şekilde ölçtüğünü gösteren temel bir psikometrik özelliktir.

Sevil Dora'nın 2003 tarihli Yüksek Lisans Tezi'nde, Türkçe formun yapı geçerliğini desteklemek amacıyla genellikle doğrulayıcı veya açıcı faktör analizleri ile diğer geçerlik yöntemlerinin kullanıldığı varsayılmaktadır. Detaylı geçerlik analizleri için orijinal tez çalışmasına başvurulması gerekmektedir.

Güvenirlilik

Uyarlama çalışmasına ait spesifik güvenirlilik bilgileri bu kaynak metinde belirtilmemiştir. Güvenirlilik, bir ölçüm aracının tutarlılığı ve kararlılığı ifade eder. Yüksek güvenirlilik değerleri, ölçeğin aynı bireyden farklı zamanlarda veya farklı madde gruplarıyla benzer sonuçlar ürettiğini gösterir.

Uyarlama çalışmalarında temel olarak iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) ve test-tekrar test güvenilirliği gibi yöntemler kullanılır. Dora (2003)'ün çalışmasında da bu istatistiksel yöntemlerin kullanılarak ölçeğin Türkçe formunun yeterli düzeyde güvenirlilik sergilediği rapor edilmiş olmalıdır.

Faktör Analizi

Sosyal Problem Çözme Envanteri'nin (revize edilmiş formunun) uyarlama sürecinde, orijinal ölçeğin çok boyutlu yapısının Türk örnekleminde de korunup korunmadığını incelemek amacıyla faktör analizi yapılması zorunludur. Bu analiz, ölçek maddelerinin beklenen alt boyutlar altında gruplanıp gruplanmadığını kontrol eder ve ölçeğin yapısal geçerliğini destekler.

Orijinal ölçeğin faktör yapısını doğrulamak için yapılan analizler, Türkçe formun teorik yapısını destekleyen kanıtlar sunar. Detaylı faktör yükleri ve model uyum indeksleri, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde sunulan Dora (2003) başlıklı tez çalışmasında detaylı olarak incelenmiştir.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz Bildirim Envanteri (Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama sonrası), Orijinal (Genellikle İngilizce)

Popülasyon Grubu: Ergenler ve Yetkinler

Yaş Grubu: Spesifik yaş aralığı belirtilmemiştir.

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması bir üniversite enstitüsü bünyesinde gerçekleştirildiği için, örneklemin büyük çoğunluğunun üniversite öğrencileri veya genç yetkinlerden oluştuğu varsayılmaktadır.

Test Metodolojisi: Bireylerin sosyal zorluklar karşısındaki tipik tepkilerini, inançları ve kullandıkları problem çözme stratejilerini sorgulayan standartlaştırılmış anket formatı kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Beceriler, Bilişsel Süreçler, Problem Çözme Oryantasyonu, Psikolojik Değerlendirme, Yüksek Lisans Tezi, Öz Bildirim.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: Bilinmiyor.

Yazın Adresi: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Uyarlama çalışması yapan kurum).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması 2003 yılında tamamlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler ve olası ücretler konusunda, uyarlama çalışması yürüten Sevil Dora veya

Hacettepe Üniversitesi ile iletişime geçilmesi önerilir. Orijinal ölçeğin telif hakları D'Zurilla ve Nezu'ya aittir.

Uyarlama çalışmasının detaylarına YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir.

Kaynaklar

Türkçeye uyarlama çalışmasının temel referansları şunlardır:

Dora, S. (2003). *Sosyal Problem Çözme Envanteri (revize edilmiş formu)'nin Türkçeye uyarlanması (Yüksek lisans tezi)*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tez Merkezine doğrudan erişim linki: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası bu adresten indirilebilir: sosyal-problem-cozme-envanteri-toad.pdf

Sosyal Problem Çözme Envanterinin Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Kaynak içerikte Sosyal Problem Çözme Envanteri'nin maddeleri veya derecelendirme bilgisi (Likert tipi ölçek puanları) yer almamaktadır. Maddeler genellikle bireyin problem çözme yönelimini ve kullandığı stratejileri yansıtan ifadelerden oluşmaktadır. Detaylı madde içeriği için Sevil Dora'nın (2003) Yüksek Lisans Tezi'ne başvurulması gerekmektedir.